

Investeringsagenda voortgangsrapportage, najaar 2017

Inleiding

Op 13 april 2016 heeft Provinciale Staten de Investeringsagenda, voortvloeiend uit het coalitieakkoord, goedgekeurd. Gelijktijdig is ook het “Proces van besluitvorming, rapportage en actualisatie voor de Investeringsagenda” vastgesteld. Daarin is beschreven, dat tweemaal per jaar gerapporteerd wordt over de uitvoering van de Investeringsagenda. Dit is tevens het moment waarop eventuele voorstellen gedaan kunnen worden om onbenutte middelen te gebruiken voor specifieke nieuwe projecten. De rapportagemomenten zijn zo gekozen, dat zij samenlopen met de voorbereiding en vaststelling van de Voorjaarsnota en de Begroting.

Dit is de tweede voortgangsrapportage¹. In de rapportage wordt aandacht besteed aan de stand van zaken van de projecten, wordt de uitvoering gemonitord en wordt een financiële verantwoording gegeven. Op grond van de stand van uitvoering wordt vastgesteld of er sprake is van onbenutte middelen, nu of op termijn. Voorstellen voor het herinzetten worden verwerkt in Voorjaarsnota of Begroting. Wijzigingen in de uitvoering worden natuurlijk, zoveel mogelijk gelijktijdig ook in de Bestuursrapportages verwerkt.

In deze voortgangsrapportage is ook de inhoudelijke reflectie² opgenomen, die aanvullend op onze uitvoeringsmonitor, is uitgevoerd. Die reflectie is mede ingezet omdat er vanuit Provinciale Staten behoefte was aan meer inhoudelijke informatie over de voortgang en het doelbereik. In die zin geeft die reflectie ook verdieping aan de procesgegevens die via de uitvoeringsmonitor weergegeven wordt. Een dergelijke inhoudelijke reflectie is zinvol omdat het ook kans geeft om de aandachtspunten te benoemen, waarmee rekening gehouden moet worden bij het doelbereik. En dus soms net een andere blik.

De inhoudelijke reflectie is als paragraaf opgenomen in deze rapportage en als toelichting in de bijlage 1, waar de projecten samenvattend en individueel in factsheets zijn opgenomen.

Stand van zaken projecten

Na vaststelling van de Investeringsagenda, de begroting 2017 en de Voorjaarsnota 2017 zijn er 14 individuele projecten ter goedkeuring aan Provinciale Staten voorgelegd.

In de 2^e Bestuursrapportage 2017 is de meest recente stand van zaken van de financiële doorwerking opgenomen. Ten aanzien van de (nog niet) goedgekeurde projecten is de planning in onderstaande tabel weergegeven.

¹ Dit zou feitelijk de derde voortgangsrapportage zijn. In het voorjaar 2017 is de monitor slechts summier gebruikt bij de totstandkoming van de Voorjaarsnota 2017, omdat GS/PS inmiddels een reeks van nieuwe projectbesluiten had genomen die een specifieke rapportage overbodig maakte.

² In kader van deze rapportage is Lysias Advies als extern bureau gevraagd om ook de stand van zaken op te nemen en te beoordelen. De paragraaf inhoudelijke reflectie is daarop gebaseerd.

Project	Behandeling in PS	Jongste bericht aan PS
Breedband	6-7-2016	Statenwerkgroep
Acquisitie en Dr IPR (vierkant voor werk en bedrijvenregeling)	14-12-2016	19-7-2017
Fietsprovincie 1	28-9-2016	
Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	6-7-2016	
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit	31-5-2017	
Energie neutraal wonen	8-6-2016	vakantiekaart
Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	6-7-2016	23-5-2017
Werken aan de toekomst van Veenhuizen		
Asbestdaken	19-4-2017	
Binnenstadsfonds	8-3-2017	19-7-2017
GAE	31-5-2017	19-7-2017
Bovenregionale sportvoorziening (Ijsbaan)	12-7-2017	
Toekomstgerichte landbouw	12-7-2017	
Impuls volkshuisvesting	27-9-2017	
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	pm	
Herstructureringsfonds, storting t.b.v. regeling van 31-5-2017	15-11-2017	Begrotingswijz. bij 2 ^e BuRap

Uitvoeringmonitor

De projecten, die in de Investeringsagenda zijn opgenomen worden intensief gevolgd. Dat hangt ook samen met het oorspronkelijke uitgangspunt, dat de Investeringsagenda tot doel heeft om de beschikbare € 70 miljoen (in de Voorjaarsnota 2017 is besloten dit bedrag te verhogen tot € 95,5 miljoen) actief in te zetten binnen de collegeperiode in grote projecten, die een meerjarig duurzaam en economisch effect voor Drenthe hebben.

Bij vaststelling van de Voorjaarsnota 2017 heeft PS vastgesteld dat bij de Investeringsagenda niet meer strikt vastgehouden wordt aan een looptijd, die samenvalt met de huidige collegeperiode. Niettemin wordt de monitor gehandhaafd; door de intensieve monitoring kan ieder half jaar worden afgewogen of er noodzaak of ruimte is om nieuwe investeringsvoorstellen te doen.

Risicomanagement

Het risicomanagement geeft ons een wijze om voor projecten (uit de Investeringsagenda) de informatie te verzamelen en weer te geven. Op de aspecten tijd, financiën, politiek, samenwerkingspartners, juridische aspecten, organisatie en doelbereik wordt de voortgang van het projecten gemonitord, resulterend in een score.

In tabelvorm wordt dat in onderstaande tabel weergegeven.

Objecten	Tijd	Financieel	Bestuurlijk	Organisatie	Juridisch	Samenwerkingspartners	Doelen	Risicoscore
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	36,7	42	37,5	31,7	36,7	30	25	34,2
Acquisitie en een Drentse InvesteringsPremieRegeling (IPR)	11,7	18	10	25	13,3	18,3	15	15,9
Herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit	20	20	17,5	31,7	13,3	10	10	17,5
Sanering asbestdaken	23,3	20	20	30	26,7	25	15	22,9
Impuls volkshuisvesting	20	34	20	26,7	26,7	30	15	24,6
Drenthe, de fietsprovincie	23,3	24	17,5	21,7	36,7	25	15	23,3
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
Breedband	23,3	28	12,5	33,3	36,7	28,3	15	25,3
Bovenregionale sportvoorziening (ijsbaan)	16,7	18	12,5	16,7	33,3	20	10	18,2
Energieneutraal Wonen	26,7	26	12,5	30	20	18,3	25	22,6
Binnenstadsfonds	20	24	12,5	25	26,7	23,3	15	20,9
Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	16,7	32	12,5	26,7	33,3	23,3	15	22,8
Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	16,7	28	17,5	31,7	26,7	21,7	15	22,5
Toekomstgerichte landbouw	26,7	24	25	33,3	26,7	23,3	25	26,3
Gemiddelde score	22	26,3	17,7	28,1	27,9	22,9	17,1	

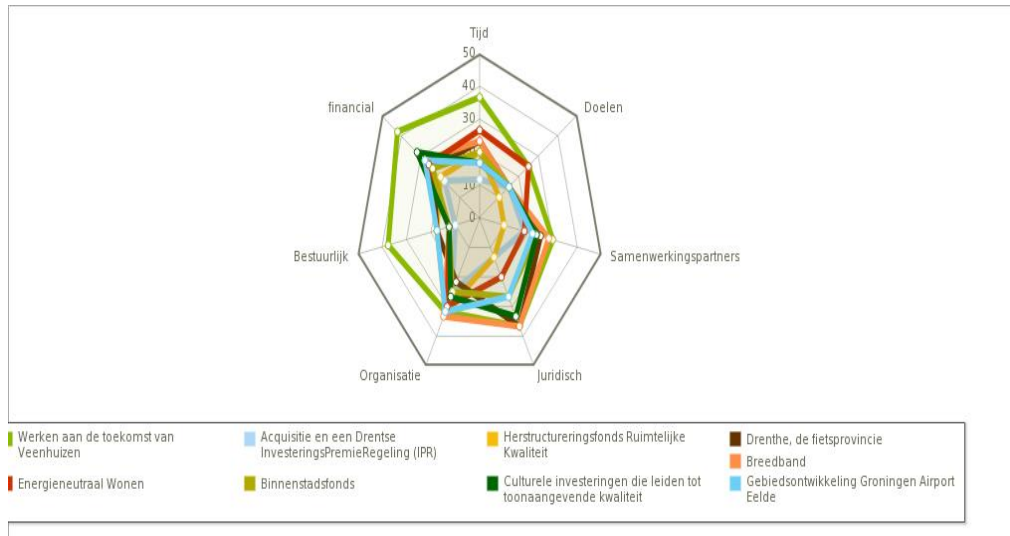
NB: Zie voetnoot 2 op volgende bladzijde

25 jul 2017

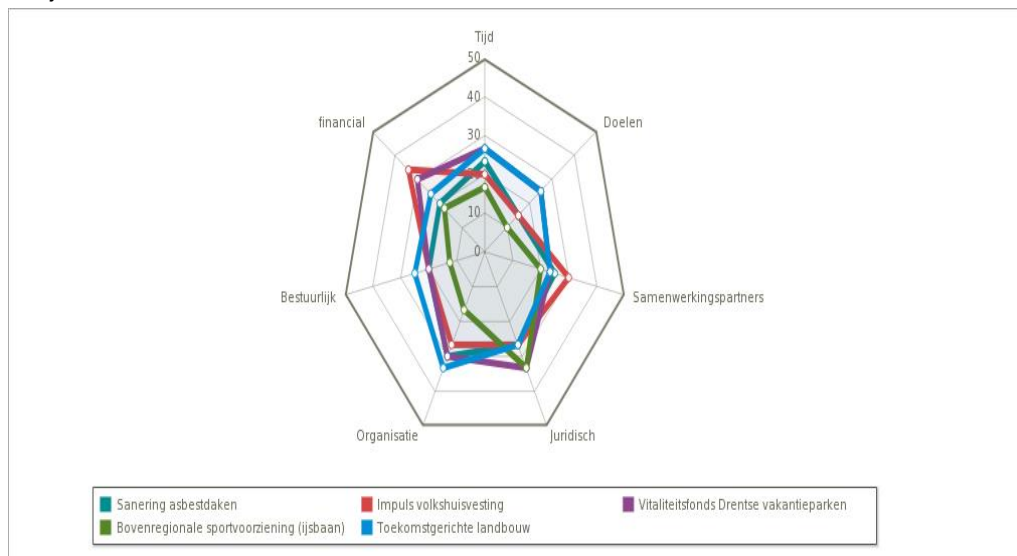
In meer grafische vorm kunnen de cijfers worden vertaald in zogenaamde spinnenwebben. De weergave in de spin is bedoeld om in één blik aan te geven hoe de projecten er bijstaan. Hoe dichter de gekleurde lijn bij het centrum komt, de na te streven score is 10³, hoe minder risico's er zijn dat het project zijn beoogde doelen niet haalt.

³ In bijlage 2 wordt de scoringmethodiek kort verklaard

Projecten eerste ronde

Projecten latere ronde

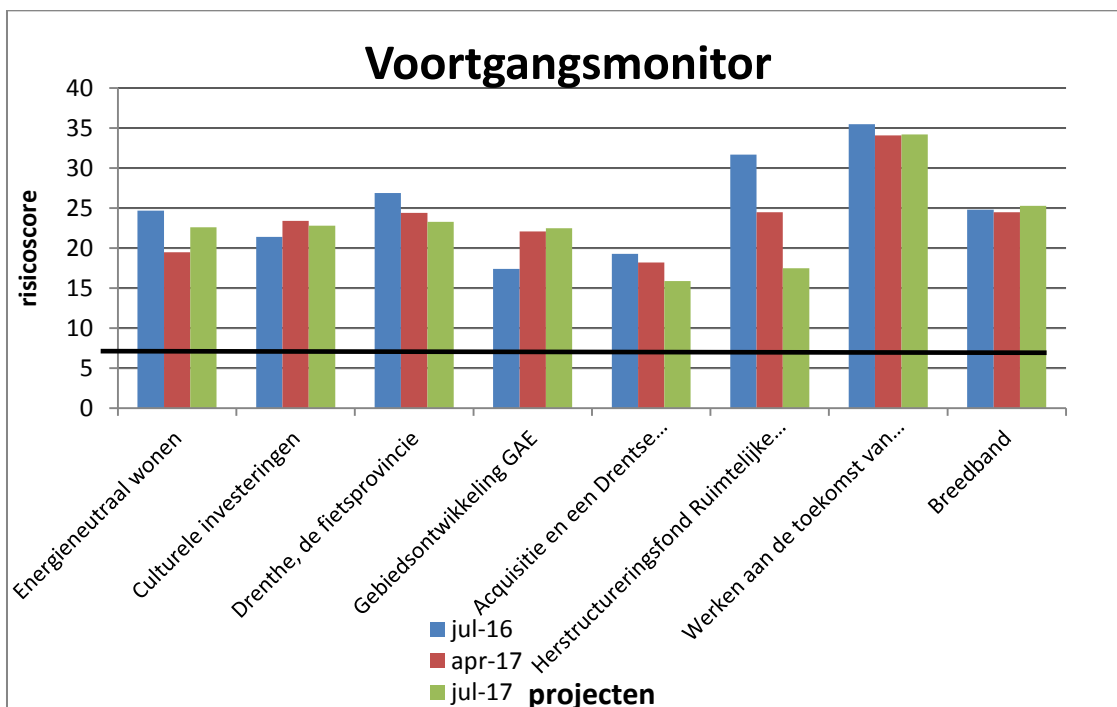
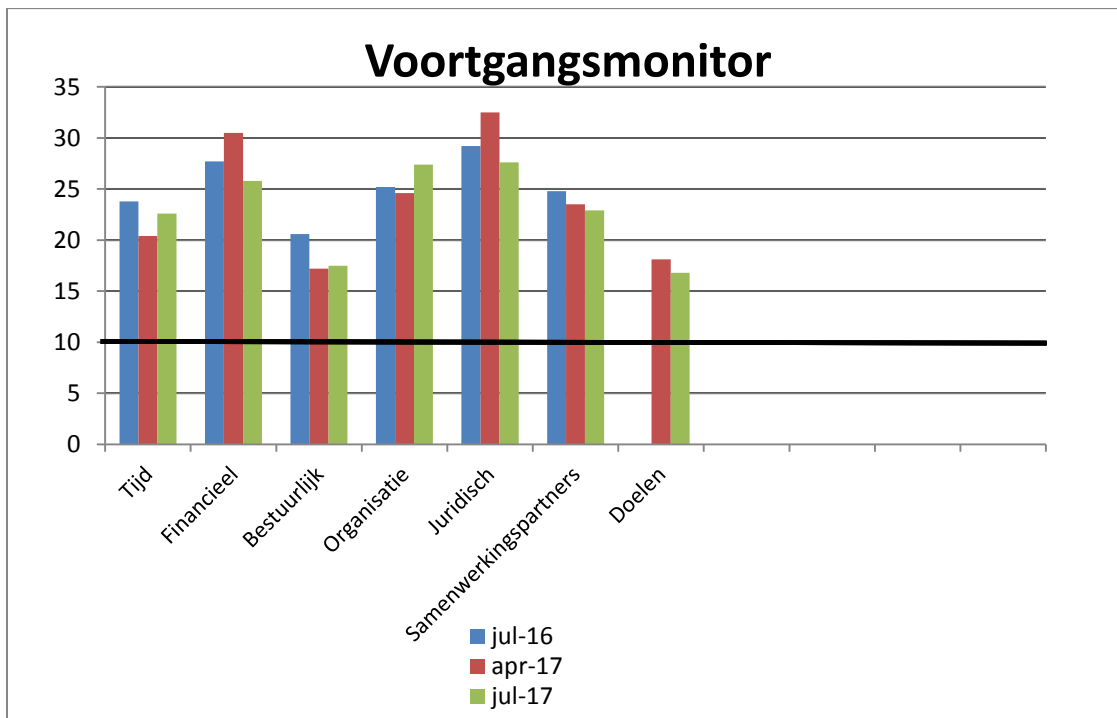
Uit de figuur en tabel zijn de volgende zaken op te maken:

Bij de meeste projecten worden er in beperkte mate problemen verwacht bij het doelbereik en de bestuurlijke aspecten daarvan, terwijl ook het aspect tijd positief gerangschikt wordt. Meer tussentijdse hobbels worden gerapporteerd bij financieel, organisatorische en juridische aspecten. Na analyse blijkt dat daaraan heel diverse redenen ten grondslag liggen. Financiële aspecten spelen voornamelijk bij projecten die in een vroeg onderhandelingsstadium zitten; organisatorische aspecten spelen vooral een rol bij projecten met een veelheid aan betrokkenen, juridische aspecten leiden tot minder zekerheid bij zaken als staatsteun, rijks- en marktbetrokkenheid.

Kijkend naar de gemiddelde score bij projecten valt op dat die lager is naarmate de actie minder complex is. De gemiddelde score duidt er op dat de projecten de risico's onder controle hebben. De bovengemiddeld scorende aspecten/projecten worden bij nadere analyse veroorzaakt door incidentele en structurele situaties.

De factsheets behorende bij de inhoudelijke reflectie geven een nauwkeuriger en gedetailleerder beeld per project.

De spinvorm geeft echter een statisch beeld. Nu voor de meeste projecten voor de derde maal gerapporteerd wordt, is in de volgende grafieken de ontwikkeling in de tijd weergegeven. Ook hierbij geldt: hoe meer de trend naar beneden wijst (beoogde score is wederom 10) hoe minder risico's er zijn dat de beoogde doelen niet gehaald worden.

Uit de grafieken mag blijken dat de trend inderdaad in het algemeen neerwaarts is, zoals dat mag worden verwacht bij de ontwikkelgang van projecten. Bij de aspecten tijd en organisatie is zichtbaar dat er een verstoring optreedt in dat patroon. Deze wordt, nader geanalyseerd, veroorzaakt door de projecten die nog kort in uitvoering zijn. Dat is op zichzelf dan ook weer logisch omdat daar sprake is van de fase van uitvoeringsontwerp.

Bij de projecten die in 2016 nog zijn goedgekeurd, is de beoogde neerwaartse trend zichtbaar. Bij enkele projecten is dat niet het geval met name door project specifieke omstandigheden, die te maken hebben met de veelheid van onderliggende projecten en afhankelijkheden.

De (project)leiding is zich bewust van de risicofactoren en stuurt actief op de beheersing van deze omstandigheden en risico's.

Inhoudelijke reflectie⁴

Voor het merendeel van de projecten hebben Provinciale Staten financiën toegekend en daarvoor zijn inmiddels regelingen uitgewerkt. Deze projecten belanden nu in de volgende fase waarbij externe partners gebruik (kunnen) gaan maken van deze regelingen. Zij dienen daarvoor initiatief te nemen door voorstellen te doen en financiële bijdragen te realiseren. Dat proces loopt. Voor deze inzet van externe partijen worden, afhankelijk van het project, verschillende risico's en belemmeringen aangegeven. Deze volgende fase vraagt een andere rol van provincie dan in de fase van het opzetten van de regeling.

Overall doelbereik

Over het feitelijk overall doelbereik is op dit moment nog weinig te zeggen omdat de projecten in de Investeringsagenda wel zijn uitgewerkt, maar nog niet zijn gerealiseerd. In het kader van het doelbereik is indertijd in de nota van aanbidding bij de begroting 2015 een aantal elementen aangegeven waarmee rekening gehouden moet worden bij het vaststellen van de projecten. De elementen (later genoemd Kompas) zijn de "bijdrage aan": duurzaamheid, werkgelegenheid, bereikbaarheid, sociale cohesie, zichtbaarheid bewoners, betrokkenheid bewoners, aansluiten op doelstellingen EU of Rijk. Het Kompas had niet de bedoeling dat alle elementen randvoorwaardelijk zijn; het werd met name in de eerste fase gebruikt bij de onderbouwing van voorstellen en beschikkingen, maar verder beperkt toegepast en heeft geen actieve bestuurlijke rol speelt.

Doelbereik projecten

Het programma is gestart in voorjaar 2016 (met aanloop in 2015) met 8 projecten. In 2016 zijn hiervan 6 projecten gestart met uitwerking van regelingen en besluiten van PS. Deze liggen op koers.

- Het project herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit is in mei 2017 gestart. Oorzaak hiervan is dat intensief onderzoek is gedaan naar de mogelijkheden van revolverend financieren van dit fonds. Besloten is om toch een subsidieregeling op te stellen.
- Het project Toekomst voor Veenhuizen is nog niet gestart omdat door het Rijk nog geen besluit over de wijze van vervreemding is genomen. Verwachting is 2018.

Bij de behandeling van de begroting 2017 en de Voorjaarsnota 2017 zijn nogmaals 8 projecten toegevoegd. Hiervan zijn er 6 uitgewerkt en vastgesteld door de Staten, 1 is nog te besluiten en 1 betreft een uitbreiding van een bestaande regeling (herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit). Van vrijwel alle projecten zijn plannings opgesteld die gericht zijn op afronding of vergaande realisatie binnen de coalitieperiode.

- De projecten GAE (2026), Impuls Volkshuisvesting (2021) en toekomst van de landbouw (2020) kennen een langere looptijd dan de coalitieperiode. Dat is conform het besluit in de Staten om meer ruimte in tijd te geven.

Aandachtspunten doelbereik

De investeringsagenda bestaat nu bijna 2 jaar.

⁴ Deze paragraaf is een weergave van de rapportage is Lysias Advies over de stand van zaken, die separaat van de uitvoeringsmonitor is opgemaakt.

Projecten zijn opgestart of worden opgestart. Van een aantal projecten is aan te geven dat de provincie vooroploopt: breedband (via bewonerscollectieven), energie neutraal wonen (realisatie ambitie sneller dan rijk) en toekomst van de landbouw (aanpak richten op koplopers). Deze projecten hebben een innovatief karakter. Omdat het alle drie landelijke actuele thema's betreffen is er ook sprake van remmende voorsprong. Met name als het gaat om aanpassing van of omgaan met geldende wet- en regelgeving.

- Bij Breedband past de opmerking dat de markt van providers kleiner wordt doordat kleinere providers worden overgenomen door grotere aanbieders. Deze grotere aanbieders bieden (nog) geen internet aan over open access network (zoals het breedband in Drenthe nu wordt aangelegd). Provincie is daarover met partijen in overleg.
- Bij de inspanningen voor de luchthaven Eelde is van belang op te merken dat de ambitie om het gewenste toekomstperspectief voor de luchthaven te realiseren samenhangt met het te nemen Luchthavenbesluit. Dit proces loopt waarin alle condities vanuit de aandeelhouders worden ingevuld. Het besluit wordt genomen door het Rijk, waarbij ook externe factoren, die niet door aandeelhouders zijn te beïnvloeden, een rol kunnen spelen.
- Wat betreft het project Veenhuizen is er een directe afhankelijkheid van de keuze die het ministerie van Financiën maakt ten aanzien van de vervreemding. Het nieuwe kabinet zal daarover gaan besluiten.
- Er zijn projecten met duidelijke relaties en soms overlappingen; er is soms ook stapeling mogelijk. Voorbeelden zijn: Impuls Volkshuisvesting, energie neutraal wonen, sanering asfaltdaken. Meer aandacht voor afstemming tussen projecten kan de effectiviteit ten goede komen en potentiële kansen op synergie- en multipliereffecten beter benut.

Aandachtspunten financiering

Het realiseren van de bijdragen van externe partners (publiek en privaat) is voorwaarde voor het realiseren van de Investeringsagenda en daarmee een belangrijke doelstelling uit het coalitieakkoord. Bij meerdere projecten is dit als concreet aandachtspunt benoemd. Gelet op de fasering van de projecten is het logisch dat dit nog niet het geval is. Soms is het een planningsvraag (op tijd), soms is het een vraag of de materiele en financiële bijdrage gaat komen. Dat vergt aandacht met name ook in de rol die de provincie in de nu komende fase moet nemen.

- Er is een overzicht van de investeringen die door de provincie ten behoeve van de investeringsagenda zijn weggezet (opgenomen in de reserve of uitgezet bij derden). Er is beperkt overzicht over hoeveel van deze investeringen daadwerkelijk al is uitgegeven in gerealiseerde projecten. Er is geen systematische monitoring van de daadwerkelijke realisatie van projecten aangetroffen.
- Met de investering vanuit de provincie wordt door cofinanciering, participatie in gezamenlijke investeringen en ondersteuning bij aangaan van leningen, een totaal investeringsvolume beoogd van € 300-400 miljoen. Dat is nu niet exacter te bepalen. Daarbij zijn nog niet van alle projecten de investeringsvolumes bepaald.
- Door provincie is medio 2017 ca 39 % van de investeringen toegekend en gealloceerd. De bijdrage van externe partijen bedraagt grofweg 10 % van het totaal aan geraamde externe bijdragen. Dat betekent dat de provinciale bijdragen vooroplopen. Dat is op zichzelf passend bij deze fase en duidt de inspanning die gedaan moet worden in de nu komende fase. Daarbij past de opmerking dat bij diverse projecten het realiseren van de bijdragen van andere partijen als risico wordt aangegeven.
- Er is in beperkte mate sprake van inzet op revolverend financieren. De meer traditionele rol van subsidie heeft de overhand.

Financiële verantwoording

In aanvulling op de 2^e Bestuursrapportage is in onderstaande tabel de ontwikkeling van de financiën weergegeven van de Investeringsagenda. Daaruit is op te maken dat Provinciale Staten inmiddels 85% van de beoogde Investeringsagenda beschikbaar heeft gesteld in specifieke projectbesluiten. Van de beschikbare gestelde middelen is en wordt tot eind 2017 53 % ingezet. De reële uitgaven per 1/9/2016 zijn inmiddels opgelopen tot 39% van de het totale budget. Daarbij moet rekening gehouden worden dat PS in 2016 en 2017 het budget verhoogd hebben van € 45 mln. tot € 95,5 mln. Zoals te zien is ramen we voor heel 2017 een uitgave van ruim € 45 mln. In die zin is de Investeringsagenda goed op stoom en worden de eerste resultaten ook geboekt, zoals ook de factsheets in bijlage 1 aantonen.

Van de gereserveerde middelen voor de Investeringsagenda wordt momenteel € 0,9 miljoen niet gebruikt, terwijl €12,5 miljoen gereserveerd is voor nadere besluitvorming over noodzakelijke inzet in de collegeperiode.

Project	Gereserveerd in Investeringsagenda	Beschikbaar gesteld door PS	Behandeling in PS	Realisatie 2016 en 2017 t/m augustus	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Breedband	9.000.000	9.000.000	6-7-2016	5.249.995	3.617.005	2.475.000	1.200.000	
Acquisitie en Dr IPR (vierkant voor werk en bedrijvenregeling)	7.000.000	7.000.000	14-12-2016	3.000.000	5.000.000	1.000.000	1.000.000	
Fietsprovincie 1	6.755.000	6.755.000	28-9-2016	1.379.351	2.292.641	2.150.000	2.135.000	
Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	6.550.000	6.550.000	6-7-2016	536.487	1.430.000	2.000.000	3.000.000	
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit	1.150.000	1.150.000	31-5-2017	105.000	605.000	545.000		
Energie neutraal wonen	6.500.000	6.500.000	8-6-2016	4.062.898	1.104.121	1.000.000	1.000.000	
Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	4.125.000	4.125.000	6-7-2016	936.975	2.735.000	1.390.000		
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	750.000							
Asbestdaken	3.500.000	3.500.000	19-4-2017	2.803.730	3.000.000	350.000	150.000	
Binnenstadfonds	13.000.000	13.000.000	8-3-2017		6.000.000	5.000.000	2.000.000	
GAE	13.800.000	13.800.000	31-5-2017	13.800.000	13.800.000			
Bovenregionale sportvoorziening (Ijsbaan)	5.000.000	5.000.000	12-7-2017	5.000.000	5.000.000			
Toekomstgerichte landbouw	4.930.000	4.930.000	12-7-2017		1.170.000	1.700.000	1.650.000	410.000
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	6.500.000							
Impuls volkshuisvesting	2.000.000		27-9-2017					
Herstructureringsfonds vrije ruimte	4.000.000	4.000.000	15-11-2017			2.000.000	2.000.000	
	940.000							
Totaal	95.500.000	85.310.000		36.874.436	45.753.767	19.610.000	14.135.000	410.000

Tot slot

Gezien het beleid dat ook in 2017/2018 voorziet in uitbreiding van de reserve, is bij deze rapportage niet vastgesteld dat de uitvoering van goedgekeurde besluiten bij de uitwerking leidt tot een lagere kasbehoefte. De tabel geeft aan dat er tenminste een vrije ruimte is van €940.000. In de Voorjaarsnota is aangegeven met welke investeringen nog rekening gehouden moet worden.

Deze bijlage bevat per project de factsheets, voorafgegaan door een samenvattende tabel⁵

⁵ De factsheets zijn onderdeel van de inhoudelijke reflectie; ze zijn de grondslag voor de beoordeling die in de betreffende paragraaf is gemaakt.

Project	Projectdoel	Planning gereed	Belangrijkste aandachtspunten	Rol provincie
Breedband	Iedereen op snel internet	Voorjaar 2019	- contracteren providers - onvoldoende capaciteit aannemers	Afdekken risico leningen Actief in overleg providers Drenthe loopt voorop
Acquisitie en Dr IPR (vierkant voor werk en bedrijvenregeling)	Drenthe aantrekkelijk maken als vestigingsplaats	2019	- snelle uitputting regeling - afstemming tussen gemeenten - tegenstrijdige wet- en regelgeving vertraagd	Co-financier In gesprek met gemeenten om belemmeringen weg te werken
Fietsprovincie 1	Optimaliseren fietsnetwerk	2019	- regeling infra loopt - aanvragen fietsbeleving, voorzieningen, innovatie moeten nog aantrekken	Aanjager Co-financier
Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde	Visie, logistieke hub, herbestemming deel RLS, realisatie energielandgoed	2019	- afhankelijkheid besluitvorming derden - afhankelijkheid externe invloeden - proces Luchthavenbesluit	Regie Investeerder
Herstructureringsfonds ruimtelijke kwaliteit	Inrichting fonds en identificatie van projecten "toevoegen kwaliteit gebouwde omgeving"	2019	- afhankelijkheid externe financiering	Co- financier Aanjager
Energieneutraal wonen	In 2020 gezin 16% minder fossiele brandstof	2019	- landelijke wet- en regelgeving - samenwerking met en communicatie tussen partijen -- financiële en personele beperkingen kleinere gemeenten	Aanjager Co-financier Regie Versnellingssteams Drenthe loopt voorop
Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit	5 musea(vernieuwing) en initiatieven kunstenaarsfabriek	2019	- fondsenwerving musea loopt achter - concurrentie tussen musea bij fondsenwerving	Co-financier Actief in lobby
Werken aan de toekomst van Veenhuizen	Behoud cultureel erfgoed en werkgelegenheid	2019	- afhankelijkheid besluitvorming Rijk over vervreemding	Initiatiefnemer
Asbestdaken	Versnellen asbestsanering door verstrekken van gunstige leningen	2019	- participatie gemeenten en particulieren - bewustwording noodzaak gemeenten en particulieren	Lobby Afdekking risico leningen
Binnenstadfonds	Realiseren plannen binnesteden	2019	- loskrijgen financiering private partijen - complex krachtenveld lokale belangen	Co-financier Aanjager
GAE	Versterken positie Groningen Airport Eelde	2016	- besluitvorming partners - proces Luchthavenbesluit	Aandeelhouder Investeerder
Bovenregionale sportvoorziening (ijsbaan)	Realisatie ijsbaan Drenthe	2019	- tijdige realisatie in 2019	subsidient
Toekomstgerichte landbouw	In 2020 alle melkveehouders op niveau koplopers 2013	2020	- afhankelijkheid anderen - wet- en regelgeving EU - andere partijen op de markt	Lobby Regie Drenthe loopt voorop
Vitaliteitsfonds Drentse vakantieparken	In voorbereiding			
Impuls volkshuisvesting	Stimuleren verbetering kwetsbare deel woningvoorraad	2021	- afhankelijkheid andere partijen	

Factsheet Breedband

Projectleider: Maaïke Hamstra

Inhoud project

Het project Breedband heeft als doel snel internet voor iedereen in Drenthe *beschikbaar* te maken uiterlijk in het voorjaar van 2019. Hiervoor moeten witte adressen, waar minder dan 30 mbits internetsnelheid per seconde beschikbaar is, aangesloten worden. De provincie stimuleert en faciliteert inwoners om te komen met lokale initiatieven om de witte adressen in Drenthe te voorzien van snel internet. Deze bewonersinitiatieven dienen zich te ontwikkelen tot netwerkbedrijf die uiteindelijk ook verantwoordelijk zijn voor de exploitatie van het netwerk. Er een stichting (Drenthe Verbindt) opgericht die hiertoe inhoudelijke ondersteuning geeft aan de inwonersinitiatieven. De provincie heeft twee subsidieregelingen om de initiatieven te realiseren: het bundelen van de vraag in gebieden met veel witte adressen wordt ondersteund, en er is een regeling voor het daadwerkelijk, fysiek aanleggen van het netwerk. Onderdeel van vraagbundeling is een marktconsultatie. Als daaruit blijkt dat er een marktpartij is die ook plannen heeft om breedband in het buitengebied te realiseren dan kan het inwonersinitiatief geen subsidie (lening) aanvragen.

Stand van zaken

Tot eind 2016 konden initiatieven subsidie aanvragen voor vraagbundeling. Alle initiatieven hebben dat gedaan, de subsidie vraagbundeling is dan ook afgesloten. Er zijn eerst 2 pilots gestart, welke inmiddels operationeel zijn. Daarnaast zijn 3 initiatieven op dit moment bezig met de aanleg van een breedbandnetwerk, waarbij zowel witte als grijze adressen worden voorzien van snel internet. Met het sluiten van de eerste subsidieregeling is het project in een andere fase gekomen. Het is gebleken dat kleine initiatieven niet efficiënt waren, en gebrek aan uniformiteit maakt exploitatie en onderhoud moeilijk. Opschaling van kleine initiatieven is nodig om toekomstbestendige netwerkorganisaties te krijgen. Professionalisering en samenwerking heeft daarom nu de focus. De stichting Verbind Drenthe heeft hierop, vanuit de vraag van de bewonersinitiatieven, zijn rolinvulling aangepast; zij stelt een netwerkontwerp op voor dat deel van de provincie waar nog geen netwerk wordt aangelegd, ze maakt een planning voor aanleg en bevordert samenwerking en gaat onderlinge concurrentie onder de initiatieven tegen. Ook is de provinciale uitvoeringsregeling aanleg breedband aangepast, Hierin wordt een ondergrens gehanteerd van 2.000 potentiële aansluitingen met een dekking van minimaal 1.200 adressen die daadwerkelijk breedbanddiensten zullen afnemen. Zo worden samenwerking en opschaling gestimuleerd en daarmee helpen wij initiatieven de exploitatie rendabel te krijgen en te houden. Bovendien maakt dit het voor marktpartijen aantrekkelijker om diensten in Drenthe aan te bieden en dat is gunstig voor de keuzemogelijkheden van de gebruikers.

Stakeholders en rol provincie

Witte adressen zijn verspreid en liggen veelal in het buitengebied, waardoor de markt hier geen kansen ziet en niet acteert. Daarom, en omdat er een duidelijke relatie ligt tussen de beschikbaarheid van snel internet en krimp, werkgelegenheid en de agrarische en recreatieve sector, pakt de Provincie deze taak op. De provincie heeft een ambitie geformuleerd voor de witte adressen en daarmee geen rol in de aansluiting van zogenaamde grijze adressen waar wel internet beschikbaar is maar dan van één marktpartij. Wanneer breedbandinitiatieven grijze adressen willen aansluiten dan zijn hier op grond van de provinciale uitvoeringsregeling andere financiers voor nodig. Omdat breedband een gezamenlijke ambitie is van zowel de provincie als de gemeenten worden gemeenten gevraagd een verantwoordelijkheid te nemen in de financiering voor grijze adressen. Met de gemeenten maar ook met een partij zoals Rendo (netwerkbeheerder in Drenthe) wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht. De provincie heeft een regisserende en faciliterende rol in dit project en geeft hieraan invulling door de stichting Verbind Drenthe en door het verstrekken van subsidie (leningen) aan de lokale initiatieven. Het initiatief voor het traject van vraaginventarisatie tot daadwerkelijke aanleg ligt bij bewoners zelf.

Er is een statenwerkgroep breedband, zodat de Provinciale Staten goed op de hoogte blijven van de voortgang van het project. Binnen de provinciale organisaties liggen er verder relaties met de programma's: Krimp en Leefbaarheid, Vrijtijdseconomie, Economie (vestiging bedrijven) en Energie.

Samenwerking wordt gezocht met marktpartijen om uiteindelijk internet te leveren over het aangelegde netwerk.

Investerings, totaal en provincie

Voor de financiering van het aansluiten van de witte en grijze adressen wordt €67 miljoen uitgezet als lening. De aanleg van het netwerk wordt hiermee gefinancierd en de terugbetaling van de lening geschiedt bij het betalen van het internetabonnement. Er is in totaal €9 miljoen euro gereserveerd vanuit de Investeringsagenda voor de uitvoering/realisatie van aanleg Breedband en om het risico van de leningen te borgen.

In het totaal is tot nu toe € 25.740.557,00 verstrekt aan leningen aan breedbandinitiatieven. Hiervan is tot nu € 12.546.350,00 gerealiseerd.

Beoogde doelen en doelbereik

In totaal zijn er 34 initiatieven gestart, een in ieder wit gebied. Wanneer deze allemaal afgerond zijn is er een dekking van 97% van de witte gebieden. Er zijn op dit moment 2 initiatieven afgerond waarmee 3% van de dekking gerealiseerd is. Wanneer ook de overige 5 initiatieven die subsidie hebben ontvangen, klaar zijn met aanleg, is er een dekking van 35%. Het is waarschijnlijk niet mogelijk al in 2019 alle witte adressen aangesloten te hebben omdat uitrol en aanleg meer tijd vragen. Uiteindelijk zal het doel wel bereikt worden.

Aandachtspunten

Een risico in de realisatie van de ambitie is, doordat naast het ontsluiten van de witte adressen door de initiatieven ook de grijze adressen worden meegenomen in de aanleg van breedband, de beschikbaarheid en & (uitrol) capaciteit op markt (aannemers). We zien een beweging in de markt. De markt monopoliseert door het proces van overnames van kleinere internetproviders. Dat beperkt de mogelijkheden voor het vinden van providers voor kleinere netwerken. De provincie en de stichting Verbind Drenthe zet volop in om oplossingen voor dit probleem te realiseren. Daarnaast zijn er voor de aansluiting van grijze adressen ook een aantal belemmeringen gesignaleerd.

- Gemeenten zijn nog bezig te bepalen welke rol ze willen vervullen in de aanleg van grijze adressen, faciliteren of participeren. Dit werkt vertragend, maar er is hier vanuit de provincie veel (bestuurlijke) aandacht voor.
- In grijze gebieden zijn marktpartijen heel actief geworden in het aanbieden van snel 4G internet. 4G wordt niet erkend als breedband en is in Drenthe in de buitengebieden ook geen goed alternatief voor breedband. Voor 5G internet, dat pas vanaf 2024 beschikbaar is, gelden dezelfde technische beperkingen.
- De wijze van organiseren vraagt veel van inwoners. Er is in gebieden een lang commitment nodig om de aanleg te realiseren.

Het daadwerkelijk doelbereik, om alle mensen op het internet aan te sluiten, staat wel onder druk. Wel zal nagenoeg het hele witte/grijze adressenbestand aangesloten worden op het glasvezelnetwerk, maar het proces om providers diensten te laten leveren ligt nog gecompliceerd.

Drenthe loopt voorop in het land, door de handen uit de mouwen te steken en het buitengebied aan te gaan sluiten op breedband. In andere delen van het land gaat dit veel minder snel.

Factsheet Acquisitie en een Drentse Investeringspremie Regeling

Projectleider: Eric Hoppenbrouwer

Inhoud project

Met de Bedrijvenregeling Drenthe en de Bedrijvenregeling Vierkant voor Werk lokt de provincie investeringen van bedrijven uit door projecten te stimuleren op het gebied van groei, vestiging en innovatie. Dit levert een geraamde werkgelegenheidsimpuls op van ca. 900 arbeidsplaatsen en circa € 95 tot € 125 miljoen aan directe investeringen. Daarmee wordt de concurrentiepositie van Drenthe ten opzichte van andere regio's verbeterd.

De 'Bedrijvenregeling Drenthe' bestaat uit twee regelingen, te weten de Arbeidsplaatsenregeling (APR, richt zich op het creëren van werkgelegenheid door een premie beschikbaar te stellen per gecreëerde arbeidsplaats) en de Rentekostenregeling (RKR, verlaagt effectief de rentelasten van externe financiering voor vestiging, groei en innovatie en maakt leningen daardoor aantrekkelijker).

De Bedrijvenregeling Vierkant voor Werk (regio Emmen, Coevorden, Hardenberg en Hoogeveen) heeft daarbovenop de regeling Regionale Investeringssteun Drenthe (RID, voorheen IPR). Deze richt zich op het creëren van werkgelegenheid door een premie te verstrekken voor investeringen in bedrijfsgebouwen en bedrijfsuitrusting.

In de Bedrijvenregeling Drenthe wordt iedere provinciale euro aangevuld door een gemeentelijke euro (cofinanciering 50%). De gemeenten Meppel, Westerveld, Midden Drenthe, Noordenveld, Assen, Tynaarlo en Borger-Odoorn participeren in de regeling. Vooralnog doen De Wolden en Aa & Hunze niet mee vanwege andere begrotingsprioriteiten.

Stand van zaken

De regeling voor Vierkant voor Werk-regio is opengesteld op 1 maart van dit jaar en loopt via het SNN. Op dit moment zijn bijna 60 aanvragen bij het SNN binnen gekomen. De bedrijvenregeling voor overig Drenthe gaat vanaf oktober, mogelijk november dit jaar open na besluitvorming in de participerende gemeenten en vaststelling van de regeling door provincie.

Stakeholders en rol provincie

Gemeenten, het ministerie van EZ, de NOM, de Commissie Vollebregt, ondernemers en SNN zijn nauw betrokken bij de opzet van het instrument. Beide regelingen worden uitgevoerd door het SNN.

Investeringen, totaal en provincie

In totaal investeert de provincie €7,5 miljoen in beide bedrijvenregelingen.

Bedrijvenregeling Vierkant voor Werk:

- Provincie €5,5 miljoen en na positieve evaluatie in 2018 € 1 miljoen. Het Ministerie van EZ draagt €2,5 miljoen aan cofinanciering bij en na positieve evaluatie in 2018 € 1 miljoen;
- De gemeenten in Vierkant voor Werk dragen € 4 miljoen bij aan cofinanciering en na positieve evaluatie € 1 miljoen.

Bedrijvenregeling Drenthe:

- Provincie €2 miljoen;
- Participerende gemeenten (vooralnog Assen, Tynaarlo, Noordenveld, Meppel, Borger-Odoorn, Midden-Drenthe en Westerveld en mogelijk Aa & Hunze en De Wolden) in totaal €2 miljoen.

De multiplier is in dat geval ruim 2.

Gepland is dat in 2019 het bedrag besteed is.

Beoogde doelen en doelbereik

Als de aanvragen die er nu liggen worden goedgekeurd is er sprake van een totale gezamenlijke investering van 70 miljoen en een realisatie van ca 400 arbeidsplaatsen.

Aandachtspunten

Er is een tweetal mogelijke aandachtspunten geïdentificeerd.

- Zo bleek bij Vierkant voor Werk gelijk na openstelling de regeling overtekend. Hierdoor bleek het budget ontoereikend om alle aanvragen te behandelen. Enerzijds duidt dat op een groot succes, anderzijds konden een aantal aanvragen niet behandeld worden. Momenteel loopt er een gezamenlijk proces met partners om middelen uit een ander jaargang over te hevelen naar 2017 om zo toch alle huidige aanvragen te kunnen behandelen.
- Daarnaast is de totstandkoming van beide regelingen een intensief ontwikkelingsproces gebleken. Enerzijds vanwege benodigde expertise om dergelijke regelingen, waarbij soms ook sprake is van tegenstrijdige wet- en regelgeving, zo te ontwerpen dat ze tegemoet komen aan de ambities en doelstellingen van alle partijen, en anderzijds ook ten aanzien van het creëren van draagvlak en consensus met diverse invalshoeken per partner.

Factsheet Drenthe dé Fietsprovincie

Projectleider: Ina Roelfs

Inhoud project

Ambitie om dé Vrijtijdsprovincie en fietsprovincie te willen zijn is onderdeel van het collegeakkoord. Het project Kwaliteitsimpuls Optimaal Fietsnetwerk richt zich op het optimaliseren van het fietsnetwerk. Meer (recreatief) fietsgebruik leidt tot meer bestedingen en meer werkgelegenheid in Drenthe. Daarnaast ligt er een belangrijke relatie met gezondheid door het verhogen van fietsmobiliteit. De investering van de provincie in de Kwaliteitsimpuls is opgesplitst in een subsidieregeling infrastructuur (€3,75 miljoen) en een subsidieregeling voor fietsbeleving, voorzieningen en innovatie (€3 miljoen). Initiatiefnemers uit de samenleving (rechtspersonen) dienen aanvragen voor subsidies voor projecten rechtstreeks in bij de provincie. Deze projecten kunnen zich bijvoorbeeld richten op:

- het verbeteren van fietspaden;
- het realiseren van themaroutes;
- routeinformatie;
- arrangementen en fietsvoorzieningen en koppelingen met horecagelegenheden en bezienswaardigheden;
- het vergroten van de attractiewaarde van fietsen door innovaties en beleving in fietsinfra, -routes en -voorzieningen toe te voegen.

Stand van zaken

Momenteel bevindt het project zich in de uitvoerende fase, wat betekent dat er aanvragen voor subsidies kunnen worden ingediend. Het project wordt afgerond in 2019.

Stakeholders en rol provincie

Het project valt binnen het deelprogramma Op Fietse, dat onderdeel is van het Programma Vrijtijdseconomie en Fietsen. Het project is gestart met het opstellen van de nota Kwaliteitsimpuls Optimaal Fietsnetwerk. Deze is tot stand gekomen op basis van inbreng van gemeenten, het recreatieschap Drenthe, Marketing Drenthe, Sport Drenthe en natuurorganisaties.

De provincie investeert voor het grootste deel in initiatieven van derden zoals terreineigenaren, gemeenten en ondernemers, en is daarin afhankelijk van de aanvragen die binnenkomen. We zijn actief in het informeren, stimuleren en verbinden van initiatieven.

Investerings, totaal en provincie

De provincie investeert in totaal €6,75 miljoen, grotendeels als cofinanciering. In 2016 is €268.000 geïnvesteerd door de provincie. In 2017 is de prognose dat er €2,2 miljoen uitgegeven wordt. Voor de 2 subsidieregelingen is er een cofinancieringsafspraken van 1/3 bijdrage door de provincie en 2/3 door andere partij (en). Er wordt vanuit gegaan dat cofinanciering leidt tot een multiplier van circa €15 miljoen. Dat betekent dat bovenop de €6,75 miljoen van de provincie nog €15 miljoen aan investeringen door anderen plaatsvindt.

Beoogde doelen en doelbereik

Er zijn tot nu toe in totaal 33 aanvragen binnengekomen binnen beide regelingen. Door vroegtijdig en goed contact met (potentiële) aanvragers zijn slechts 2 aanvragen afgewezen. De regeling voor infrastructuur loopt zeer voortvarend. De uitgaven uit de regeling fietsbeleving, voorzieningen en innovatie gaan volgens verwachting minder hard; een andere blik op het fietsnetwerk kost meer tijd evenals innovatie en vernieuwing. De provincie investeert daarom intensief in bewustwording en stimulering.

Er is een projectmonitor ingesteld zodat bijgehouden kan worden wat de resultaten van de initiatieven zijn.

Aandachtspunten

Initiatieven op het gebied van innovatie en ontwikkeling komen langzaam op gang. Dit vraagt extra tijd en aandacht van provincie. De verwachting is dat het budget volgens begroting zal worden geïnvesteerd.

Factsheet Gebiedsontwikkeling Groningen Airport Eelde

Projectleider: Everd Uneken

Inhoud project

De provincie is op twee verschillende manieren betrokken bij de ontwikkeling rond Groningen Airport Eelde (vanaf hier GAE). Enerzijds heeft ze een strategische deelneming in GAE NV, samen met vier andere publieke aandeelhouders. De Provincie heeft 30% van de aandelen in handen.

De provincie is gebiedsregisseur en zet het zich vanuit die rol in voor ruimtelijk-economische ontwikkeling van de luchthavenomgeving. Door bestaande functies in het gebied te combineren met nieuwe ideeën en netwerken kunnen nieuwe verdienmodellen voor het gebied gerealiseerd worden die aanvullend op de luchthavenfunctie waarde genereren voor de regio. De investering komt toe aan vier 'majeure titels', te weten: (1) Energielandgoed (verduurzaming, realisatie zonnepark, vervoer op waterstof), (2) logistieke hub (doorontwikkeling Flora Holland), (3) Kwaliteitsimpuls gebied (bereikbaarheid, toonaangevende ontwerpen, bedrijventerreinen), (4) Doorontwikkeling visie.

Stand van zaken

De gebiedsontwikkeling die de provincie vanuit haar rol als gebiedsregisseur stimuleert, is vanaf 2014 gestart en vanaf 2016 gevat in een investeringsprogramma. Ondertussen zijn er ontwikkelingen gaande op de luchthaven zoals de ontwikkeling van een kennis- en testcentrum voor de onbemande luchtvaart (drones).

Stakeholders en rol provincie

De provincie is enerzijds aandeelhouder en anderzijds gebiedsregisseur van het gebied. In die eerste hoedanigheid bevordert zij via haar deelneming en investeringsbijdragen gericht de ontwikkeling van de luchthaven als Toegangspoort voor het Noorden. Tegelijkertijd pakt het vanuit de tweede rol als gebiedsregisseur ook de omgeving van de luchthaven aan om de economische mogelijkheden te vergroten. Er wordt bij de ontwikkeling van de luchthavenveel samengewerkt met de medeaandeelhouders en met marktpartijen.

De ontwikkeling van de luchthaven gebeurt op basis van de Omgevingsvisie Drenthe en de resultaten van de Strategische Verkenning naar de toekomst van de luchthaven. Daarnaast is er een relatie met andere programma's/thema's binnen de provincie zoals Economie, Natuur, Duurzaamheid, Verkeer & Vervoer).

Investerings, totaal en provincie

De provincie investeert tot en met 2019 vanuit de rol als gebiedsregisseur € 8,2 miljoen in het gebied rondom de luchthaven waarvan € 6,5 miljoen uit de Investeringsagenda gefinancierd wordt en € 1,7 miljoen uit lijn (Verkeer & Vervoer, Economie, Natuur). Met de financiële impuls wil de provincie financiering van derden loskrijgen waardoor er in totaal € 50 miljoen beschikbaar zou moeten komen voor het gebied. In 2019 moet het hele bedrag beschikt zijn en het programma ligt daartoe op koers.

Beoogde doelen en doelbereik

Doel is om meer bedrijvigheid en verdiencapaciteit op en rondom de luchthaven te creëren. Er zijn ondertussen diverse ontwikkelingen gaande (de herontwikkeling van de voormalige RijksLuchtvaartSchool bijvoorbeeld) die hieraan een bijdrage leveren.

Aandachtspunten

Er zijn een aantal belemmeringen/risico's gesignaleerd in de ontwikkeling van GAE.

- Er is een sterke afhankelijkheid van derden.
- De provincie heeft soms te maken met een tegengesteld belang vanuit de twee verschillende rollen die zij heeft: aandeelhouder en gebiedsontwikkelaar. Een voorbeeld is de wens vanuit de gebiedsontwikkeling om te investeren in de voorzieningen voor de mobiliteit rond de luchthaven, terwijl deze investering vanuit de bedrijfsexploitatie momenteel nog niet wordt voorzien.
- Proces Luchthavenbesluit

Factsheet Herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit

Projectleider: Natasja Annyas

Inhoud project

In mei 2017 hebben Provinciale Staten ingestemd met de Regeling Herstructureringsfonds Ruimtelijke Kwaliteit ten laste van de Investeringsagenda. Doel van de investering is om kwaliteit toe te voegen in de gebouwde omgeving. Het gaat niet alleen om het opknappen van een pand maar het moet kwaliteit toevoegen in de omgeving. Gemeenten of projectontwikkelaars (maar ook particulieren) kunnen een aanvraag indienen voor een bijdragen aan een project. De provincie financiert maximale bijdrage van 50% van de totale projectkosten. De subsidiehoogte bedraagt maximaal €250.000. Daarbij moeten de projecten voldoen aan een aantal randvoorwaarden, te weten: duurzaamheid, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en cofinanciering. Er kunnen punten gescoord worden op deze randvoorwaarden. Om voor subsidie in aanmerking te komen, moet minimaal 70% van de randvoorwaarden gehaald worden.

Stand van zaken

Er is momenteel één subsidieaanvraag (€ 105.000,-) toegekend; voor een project in Nieuw Buinen voor de aanpak van een ijs- en skeelerbaan (aanvraag door eigenaar). Op korte termijn komt er een aanvraag binnen uit Gieter (verwachte omvang € 250.000,-) voor een nieuwe functie van een monumentaal pand. Daarnaast zitten er een aantal aanvragen 'in de pijplijn', in Hoogeveen, De Wolden en in Zuidlaren.

Stakeholders en rol provincie

De gemeente is de belangrijkste stakeholder in dit project. Er is regelmatig (regulier) relatiebeheer overleg met gemeenten (ontstaan vanuit ruimtelijke plannen). Door dit overleg weet de provincie voor welke projecten een subsidieaanvraag ingediend kan worden en wordt er meegedacht over de invulling van het project. De provincie heeft hierin dus de rol van facilitator, het initiatief voor de projecten ligt bij publieke en private partijen.

Investingen, totaal en provincie

Er is in 1e tranche van het project €1,15 miljoen gereserveerd voor de regeling. Met de vaststelling van de Voorjaarsnota 2017 hebben PS besloten nog €4 miljoen toe te voegen aan de bestaande regeling. Dit bedrag is verwerkt in de begrotingswijziging bij de 2^e Bestuursrapportage en opgenomen in de reserve Investeringsagenda.

De planning is om de investering in 2019 gerealiseerd te hebben. Wanneer nodig wordt er aanvullend budget gevraagd van PS, dan wel gevraagd de projectperiode te verlengen.

Beoogde doelen en doelbereik

Met een ondersteuning vanuit het Herstructureringsfonds wil de provincie bereiken dat een gebied een ontwikkeling krijgt die positief uitstraalt naar de directe omgeving. Doel van de regeling is tevens verrommeling en verpaupering van kernen tegen te gaan. Het gaat hierbij om gebieden die geen gebruik kunnen maken van het Binnenstadfonds. Dat kan door nieuwe panden of door nieuwe invulling van een gebied. Er kan ook een functiewijziging plaatsvinden.

Aandachtspunten

Er is een aantal mogelijke aandachtspunten geconstateerd die doelbereik kunnen bemoeilijken. Eerste is een gebrek aan financiële middelen bij verschillende deelnemende partijen waardoor cofinanciering moeilijk is. Daarnaast spelen er reguliere zaken die bij de ontwikkeling van vastgoed komen kijken, zoals stagnatie verkoop van panden.

Factsheet Energieneutraal Wonen

Projectleider: Charles Hussels

Inhoud project

Het programma (Expeditieteam) Energieneutraal wonen, zet zich in om het energieverbruik van Drentse woningeigenaren terug te dringen om zo bij te dragen aan de (landelijke) doelstelling om in 2050 geen fossiele brandstoffen meer gebruiken. Drenthe wil dat in 2040 alle woningen energieneutraal zijn. Wanneer er niets gedaan wordt, wordt 10 miljard uitgegeven aan fossiel opgewekte energie. De 10 miljard wil de provincie ombuigen naar investeringen in Drenthe. Om de doelstellingen te realiseren worden projecten georganiseerd binnen drie lijnen:

- (1) Bewustwording: 50% van de Drentse huishoudens wordt zich bewust van hun energieverbruik en de mogelijkheden tot verduurzaming, hiermee kan tussen 5-10% energiewinst gerealiseerd worden.
- (2) Meters maken: 10% van de Drentse particuliere woningeigenaren neemt een besluit tot het nemen van energiebesparende maatregelen en
- (3) Innovatie door middel van 15 innovatieve projecten.

Stand van zaken

Op dit moment lopen er ruim 30 projecten. Voor ieder project is een projectleider aangesteld. Een voorbeeld van een project is de Drentse Energiebespaarlening, een aanvulling op de landelijke Energiebespaarlening waarbij de provincie investeert om de rente op deze landelijke lening terug te brengen tot maximaal 1,5%. Een ander voorbeeld is dat er wordt gewerkt aan een 'Waarborgfonds voor de gebouwde omgeving' waarbij een Vereniging van Eigenaren (VVE) een lening kan aanvragen bij een bank voor energiebesparende maatregelen, en overheden (provincie en gemeenten) garant staan. Bewoners betalen deze lening terug via de servicekosten die ze aan de VVE betalen.

Stakeholders en rol provincie

Het programma is netwerkgericht georganiseerd, waarbij meer dan 100 partners samenwerken. Het gaat hierbij om:

Versnellingsteams van overheden (12 gemeenten en provincie), woningcorporaties, huurdersverenigingen, marktpartijen, collectieven van particulieren (energiecoöperaties) en particulieren (via het Drents Energieloket). De provincie neemt een regiefunctie aan door zoveel mogelijk initiatieven (van derden) te bundelen, het netwerk te versterken en uit te breiden en uitwisseling te faciliteren. De provincie borgt acties voor kleinere gemeenten waar weinig capaciteit beschikbaar is en geeft een financiële impuls waar nodig. De provincie speelt ook een rol in de lobby om belemmerende wet- en regelgeving op landelijk niveau aan te passen.

Binnen de provincie wordt samengewerkt met andere programma's zoals Asbestdaken, Erfgoed en andere thema's zoals Langer Thuis Wonen en energiearmoede.

Investeringen, totaal en provincie

Er is € 6.5 miljoen beschikbaar voor de vastgestelde periode tot en met 2019. € 2,25 miljoen is ingezet als 'reserveopvang revolverend financieren' zodat particuliere woningeigenaren een lening met een lage rente kunnen afsluiten om te investeren in het verbeteren van de energie-efficiëntie van de woning (vanuit het revolverend fonds kan in totaal € 15 miljoen aan leningen uitgezet worden). € 4,25 miljoen wordt ingezet voor stimulerings- c.q. innovatiesubsidies en procesondersteuning. Met provinciale middelen wordt een veelheid aan particuliere investeringen ontlokt. Het is onbekend hoeveel de particulieren in totaal zullen investeren.

€1 miljoen is uitgegeven in 2016, €1,1 miljoen in 2017 en €1,9 miljoen in 2018.

Beoogde doelen en doelbereik

Doelstelling van het programma is dat een gemiddeld gezin in 2020 gemiddeld 16% minder fossiele brandstof gebruikt. Dat geldt voor 218.000 woningen in Drenthe. Op dit moment is het gemiddelde fossiele energieverbruik per huishouden in Drenthe gedaald met 6% ten opzichte van 2014. Drenthe loopt daarin landelijk voorop. Echter, met de huidige techniek worden einddoelen (2040) niet behaald. Daarom blijft de provincie inzetten op stimuleren van innovatie.

Een belangrijk resultaat is dat zes versnellingssteams zijn opgericht op initiatief van de provincie. Ieder onder leiding van een aanvoerder. Samen met deze aanvoerders vormen we een centraal expeditie team, om met elkaar de voortgang te bewaren en nieuwe ideeën te genereren.

Aandachtspunten

Een aantal belemmeringen is geïnventariseerd. Op landelijk niveau is wet- en regelgeving van kracht die tekortschiet voor een snelle realisatie van de provinciale doelen. Voorbeeld is het niet verplicht energieneutraal bouwen van nieuwe woningen. Samenwerking en uitwisseling met groepen, organisaties en corporaties heeft door de expeditie (100 partners) een flinke impuls gekregen. Daar blijft de provincie op inzetten. Op dit moment wordt de samenwerking op onderdelen naar landelijk schaalniveau getild. Ook het kennisniveau bij bedrijven en banken over bijvoorbeeld landelijke regelingen en nieuwe ontwikkelingen groeit. Het is hoognodig om die lijn voort te zetten. Tot slot blijven financiële middelen en beschikbare menskracht bij kleine gemeenten/organisaties aandachtspunten binnen de expeditie.

Factsheet Culturele investeringen die leiden tot toonaangevende kwaliteit

Projectleider: Theo Claas

Inhoud project

Versterking van de positie van de grote musea in Drenthe met als doel hen te helpen hun huidige sterke positie in het Nederlandse museumlandschap te laten behouden en zo mogelijk te versterken. Dit is zowel van het belang voor het Drentse cultuurbeleid als voor het streven om de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding en de vrijetijdseconomie in Drenthe te versterken.

In totaal wordt er voor € 4,125 miljoen door de provincie geïnvesteerd in een vijftal museale projecten, plus enkele kunstenaarsfabrieken. De museale projecten zijn: investeringen in het Hunebedcentrum in Borger, het Koloniecentrum Frederiksoord, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, het Gevangenis­museum Veenhuizen en het Drents Museum. Er wordt in totaal € 6 à 7 miljoen cofinanciering gerealiseerd. Van deze investering profiteren ook de Drenten zelf.

Stand van zaken

Voor het gehele project bij het Gevangenis­museum, en voor twee van de drie deelprojecten bij het Drents Museum en voor het eerste van de twee deelprojecten bij het Hunebedcentrum zijn inmiddels beschikkingen afgegeven. Realisatie van deze (deel) projecten is voorzien begin 2018. Koloniecentrum en Herinneringscentrum zijn nog druk met de definitieve projectplannen en de cofinanciering.

Stakeholders en rol provincie

De voornaamste stakeholders zijn de betrokken instellingen. Zij zoeken samenwerking met fondsen en andere mogelijke financiers. De rol van de provincie is die van co-financier en aanjager, niet die van opdrachtgever. Dat ligt anders voor het Drents museum, waar de provincie eigenaar is van het gebouw en de collectie. Binnen het provinciaal beleid is er relatie met Vrijetijdseconomie.

Investeringen, totaal en provincie

Vanuit de Investeringsagenda investeert de provincie € 4,125 miljoen middels subsidies. Dat is als volgt verdeeld: Hunebedcentrum (€ 979.000 provincie, anderen € 979.000), het Koloniecentrum Frederiksoord (€ 600.000 provincie, anderen € 1.510.000), Herinneringscentrum Kamp Westerbork (€ 1 miljoen provincie, anderen € 3 à 4 miljoen), het Gevangenis­museum Veenhuizen € 590.000 provincie, anderen € 210.000) en het Drents Museum (€ 600.000 provincie, anderen € 600.000). De provincie investeert verder € 356.000 in de kunstenaarsfabrieken in Emmen, Assen en Eelde. Bovenstaande cijfers vormden de basis voor het besluit van PS op 6 juli 2016 ter hoogte van € 4,125 miljoen. Sinds die datum zijn er nieuwe ontwikkelingen geweest. Het Koloniecentrum in Frederiksoord heeft de financiële opzet herzien. Het gaat hier nu om een totaalproject van € 5.100.000. Voor dit project moet nu nog € 1,5 à 2 miljoen extern verworven worden. Bij het Kamp Westerbork zijn de plannen recent uitgebreid tot een totaal kostenplaatje van circa € 6 miljoen. Kort voor de zomer is er hier een begin gemaakt met een intensieve fondsenwerving. Tot slot is recent beleidsmatig de keus gemaakt om de voorziene plekken voor kunstenaars en culturele ondernemers in de vm. Rijksluchtvaart­school in Eelde vooral een meer bedrijfseconomische bestemming te geven.

Beoogde doelen en doelbereik

Er is vertrouwen dat de gereserveerde bedragen in deze collegeperiode geïnvesteerd kunnen worden en dat deze bijdragen aan het overkoepelende doel van de Investeringsagenda. Er is ondertussen een cultuurmonitor gemaakt, waarmee de instellingen gegevens aanleveren over onder andere bezoekersaantallen. Doelbereik en voortgang kan op die manier gemonitord worden.

Aandachtspunten

- Bij cofinanciering is het lastig dat alle musea in Nederland (ook die in Drenthe) bij uitbreidings- en verbeteringsplannen in dezelfde vijver vissen voor wat betreft fondsenwerving.
- Door de uitbreiding van de plannen van het Herinneringscentrum en de herziene opzet bij het Koloniecentrum loopt het verwerven van de externe middelen enige vertraging op.

Factsheet De Toekomst van Veenhuizen

Projectleider: Wim de Bruijn

Inhoud project

Van gebruiker van het totale gebied Veenhuizen, met in gebruik landbouwgronden, bossen en vele tientallen gebouwen/complexen, beperkt het gebruik van Justitie zich op dit moment tot de PI complexen Esserheem en Norgerhaven. Veel van het Rijksvastgoed dat Justitie in gebruik had is nog eigendom van de Staat/ het Rijksvastgoedbedrijf en is 'overtollig' gesteld. Nadat het Rijksvastgoedbedrijf kenbaar had gemaakt het 'overtollig' gesteld Rijksvastgoed te gaan vervreemden hebben provincie en de gemeente Noordenveld er nadrukkelijk voor gepleit het waardevolle ensemble aan Rijksvastgoed met de vele Rijksmonumenten uit cultureel en economisch perspectief bij elkaar te houden en bij een partij onder te brengen, de nieuwe rentmeester. Om met één partij afspraken te kunnen maken over het toekomstig beheer van het 'overtollig' gesteld Rijksvastgoed is op Rijksniveau instemming nodig van partijen als het ministerie van Financiën en de Tweede Kamer zal hierin ook gekend moeten worden. Vervolgens komt er een onderhandelingsstraject waarin het Rijksvastgoedbedrijf met de nieuwe rentmeester tot afspraken moet komen over de middelen en condities voor de overdracht en instandhouding van het vastgoed in Veenhuizen. Komen partijen hieruit dan wil de provincie daarna met de nieuwe rentmeester afspraken gaan maken over een ruimtelijk-economisch programma gericht op een verdere versteviging van de economisch basis in Veenhuizen met nieuwe bedrijvigheid. Voor eventuele provinciale investeringen in dit programma kunnen middelen uit de Investeringsagenda worden in gezet.

Stand van zaken

Er kan momenteel nog geen investering gedaan worden in Veenhuizen, omdat de provincie in afwachting is de eerder aangegeven noodzakelijke besluitvorming op Rijksniveau en de daarna te voeren onderhandeling over het toekomstig beheer tussen het Rijksvastgoedbedrijf en de nieuwe rentmeester van het over te vervreemden Rijksvastgoed in Veenhuizen. De verwachting is dat er in de loop van 2018 in de Tweede Kamer een voorstel hiervoor besproken wordt, na formatie van het nieuwe kabinet.

Stakeholders en rol provincie

Provincie en de gemeente Noordenveld maken zich sterk om in samenwerking met Rijksvastgoedbedrijf voor het 'overtollig' gesteld Rijksvastgoed in Veenhuizen een nieuwe rentmeester aan te trekken.

Investerings, totaal en provincie

De provincie heeft in de Investeringsagenda €7,5 ton gereserveerd voor Veenhuizen.

Na het besluit van het Rijk en het aantrekken van de nieuwe rentmeester treedt provincie in overleg met betrokken partijen over het opstellen van plannen/projecten gericht op het versterken van de economische mogelijkheden in Veenhuizen. Op basis van deze plannen/projecten worden voorstellen geformuleerd richting de Staten over een eventuele provinciale bijdrage uit de Investeringsagenda.

Beoogde doelen en doelbereik

Doel van eventuele bijdragen uit de Investeringsagenda is om het erfgoed van Veenhuizen te behouden en te ontwikkelen zodat er een levendige omgeving komt, waarin wordt gewerkt, gerecreëerd en gewoond.

Aandachtspunt

Het belangrijkste aandachtspunt is de grote afhankelijkheid van andere partijen waaronder de besluitvorming van het Rijk. Afhankelijk van de besluitvorming zal verder invulling moeten worden gegeven aan de afspraken waaronder mogelijk onderhandelingen met het Rijksvastgoedbedrijf.

Factsheet Asbestdaken

Projectleider: Jaap Braam

Inhoud project

Asbest op daken is vanaf 2024 verboden. In Drenthe zijn circa 6 miljoen vierkante meter daken met asbestgolfplaten of asbestleien bekleedt, welke in 2016 in kaart zijn gebracht middels een voor Nederland uniek pilot-project met hyperspectrale luchtfotografie. In 2016 hebben de Provinciale Staten bij de voorjaarsnota de motie 'Versnelling Sanering Asbestdaken' aangenomen. PS gaf de opdracht middels een revolverend fonds middelen ter beschikking te stellen voor het verwijderen en vervangen van asbestdaken. In april 2017 is er vanuit de reserve investeringsagenda €3,5 miljoen beschikbaar gesteld die door middel van leningen met een gunstige rente aan particulieren en bedrijven beschikbaar gesteld wordt, voor de vervanging van een dak. Daarnaast wordt er een loket opgericht voor burgers en bedrijven waarin een cluster van sanerings- en bouwbedrijven werken aan een gezamenlijk aanbod. Hiertoe worden selectiecriteria opgesteld waar bedrijven aan moeten voldoen voordat ze mogen participeren in het cluster.

Stand van zaken

In de zomer van 2017 is er gewerkt aan een plan van aanpak voor de regeling en het loket. Onderdeel van het plan van aanpak is ook hoe gemeenten kunnen participeren in het project. Het plan van aanpak wordt vastgesteld door GS in 2017.

Stakeholders en rol provincie

De eigenaren van gebouwen met een asbestdak zijn zelf verantwoordelijk voor de verwijdering daarvan. Het verwijderen van asbest is vooral een gemeentelijke taak, maar de provincie pakt toch een rol om samenwerking tussen Rijk en gemeenten te bevorderen. De gemeenten zijn vanaf 2024 verantwoordelijk voor handhaving van het verbod op asbestdaken. De provincie is voor een klein aantal bedrijven bevoegd gezag en is voor handhaving verantwoordelijk indien deze bedrijven ook over asbestdaken beschikken.

Voor het plan van aanpak wordt er al samengewerkt met het Energieprogramma, omdat er een voor de hand liggende koppeling ligt met energiebesparing. De provincie wijst burgers in het kader van de asbestregeling ook op de landelijke Energiebespaarlening; deze lening kan voor de helft (max. € 12.500) aangewend worden voor asbestverwijdering.

Samenwerkingspartners op dit dossier zijn gemeenten, asbestsaneringsbedrijven, adviesbureaus, LTO Noord, UWV, bouwbedrijven, Natuur en Milieufederatie Drenthe, kenniscentra voor onder andere scholing, GGD Drenthe en enkele provincies, waaronder de provincie Overijssel.

Investeringen, totaal en provincie

De provincie investeert in totaal €2,75 miljoen in een revolverend fonds met een risicopercentage van 10%. Door het revolverend karakter levert het fonds uiteindelijk €27,5 miljoen op. De lening wordt door een samenwerkingsverband van SNN en SVN (Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse Gemeenten) aan particulieren en bedrijven verstrekt. SNN beoordeelt de aanvragen.

Beoogde doelen en doelbereik

Met het fonds kan bij benadering 1,5 miljoen vierkante meter asbestdak verwijderd worden. Het SVN gaat op het moment dat de regeling van start is maandelijks monitoren hoeveel er aan leningen uitstaat en hoeveel er is terugbetaald. Er wordt daarbij verwacht dat de sloop en bouw die met de regeling gemoeid is nieuwe banen op zal leveren in Drenthe.

Aandachtspunten

Op dit moment staan we nog aan de voorkant van een proces. Er worden goede stappen gemaakt in de samenwerking met de Drentse gemeenten. Er is al veel geïnvesteerd in de samenwerking, maar het proces heeft ook tijd nodig om zich te ontwikkelen. Gemeenten worden zich meer en meer bewust van hun rol in de asbestaanpak en dit betekent dat we met een aantal gemeenten op de goede weg zijn in de samenwerking, maar dat een aantal eerst ook de kat uit de boom kijkt. Er wordt gewerkt aan een bewustwordingscampagne om burgers bewust te maken van de plicht om voor 2024 asbestdaken

te verwijderen. Een belangrijk aandachtspunt is de personeelscapaciteit bij sanerings- en bouwbedrijven. Dit kan een remmende werking vormen in de versnelling van de sanering van asbestdaken.

Factsheet Binnenstadsfonds

Projectleider: Con Zaat

Inhoud project

Het doel van het project is het geven van een impuls aan grote (economische) opgaven in de (krimpende) steden. Dit doet het door het aanjagen, helpen tot stand komen en faciliteren van de uitvoering van robuuste en toekomstbestendige binnenstadplannen in samenwerking met gemeenten en lokale ondernemers. Er is een aantal criteria waaraan deze plannen moeten voldoen, namelijk: aanpak leegstand, verminderen vierkante meters winkelaanbod, toekomstbestendig binnenstadsplan met draagvlak. De meeste gemeenten nemen in hun plan een fonds op die een transformatie in de binnenstad kan bewerkstelligen, door bijvoorbeeld gevelrenovatie, of andere aanlooproutes. Het geld wordt ook besteed aan het op gang brengen van grootschalige projecten.

De provincie heeft voor het project €13 miljoen gereserveerd vanuit de investeringsagenda voor zeven specifieke kernen. Dit zijn Assen, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Beilen (gemeente Midden Drenthe), Coevorden en Roden (gemeente Noordenveld). Er is sprake van een cofinancieringsvoorwaarde: elke euro van de provincie moet aangevuld worden met één euro van de gemeente en één van betrokken shareholders. De omvang van de problematiek verschilt per kernwinkelgebied, op basis van een inschatting van de opgaven en kosten is de verdeelsleutel over de verschillende kernen opgesteld. Andere Drentse gemeenten kunnen gebruik maken van het provinciale Herstructureringsfonds.

Stand van zaken

Regeling is van kracht vanaf maart 2017. Verwacht wordt dat de vier grote gemeenten nog dit jaar een aanvraag voor subsidie indienen en de drie kleinere gemeenten in 2018.

Stakeholders en rol provincie

Vanuit het proces om tot een retailagenda te komen in 2016 en de motie Binnenstadsfonds in 2016 bij de voorjaarsnota werd geconstateerd dat de problemen van de Drentse binnensteden vragen om een actieve houding van de provincie. Daarbij hebben Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen en Coevorden de provincie ook verzocht een Binnenstadsfonds in te stellen. De provincie heeft hierin echter geen regie- of initiatiefrol in dit project. De provincie geeft een impuls aan ontwikkeling in de binnenstad en kijkt mee met plannen, inspireert en zet haar netwerk in. Gemeenten hebben de regie. Er ligt een verbinding met de bouwsteen 'sterke steden' uit de omgevingsvisie.

Investeringen, totaal en provincie

De provincie investeert €13 miljoen in dit project. De provinciale bijdrage kan maximaal 33% van de projectkosten bedragen. Overig bedrag moet worden bijgelegd door de gemeente in combinatie met derden. Voor Assen en Emmen is €3 miljoen vanuit de provincie beschikbaar gesteld, voor Hoogeveen en Meppel €2 miljoen, voor Coevorden €1,5 miljoen en voor Midden Drenthe en Roden €7,5 ton. In totaal wordt er dus €39 miljoen in de 7 Drentse binnensteden geïnvesteerd. 10% van de provinciale financiering mag ingezet worden voor planvorming. De regeling heeft een looptijd tot en met 1 september 2019 waarbij uitvoering en realisatie een langere doorloop kent.

Beoogde doelen en doelbereik

Dit jaar worden de eerste beschikkingen afgegeven. Beoogd wordt met het plan bij te dragen aan werkgelegenheid, bereikbaarheid en sociale cohesie. Er is al een aantal successen te benoemen. In Meppel is het fonds aangewend voor de inrichting van de buitenruimte rondom de oude V&D waar de eigenaar een bioscoop van maakt. In Hoogeveen heeft de herstructurering van de Tamboerpassage een impuls gekregen. In Coevorden leidt het instellen van het provinciaal fonds tot het vrijmaken van een gemeentelijk bijdrage om te investeren in de binnenstad.

Aandachtspunten

Er zijn de volgende aandachtspunten gesignaleerd:

- Het blijkt ingewikkeld om de investering van private partijen duidelijk inzichtelijk te maken.
- Voor enkele situaties geldt dat de planontwikkeling in 2018 van start kan gaan.
- Voor het fonds opereert de provincie in een complex krachtenveld met op lokaal niveau sterke lokale belangen.
- Voor sommige gebieden zijn de opgaven nog niet goed gedefinieerd.
- De synergie met andere provinciale programma's zoals Economie of Bereikbaarheid komt nog onvoldoende uit de verf.

Factsheet Ontwikkeling Groningen Airport Eelde

Projectleider: Jeroen Hartsuiker (GAE NV)

Inhoud project

De provincie is op twee verschillende manieren betrokken bij de ontwikkeling rond Groningen Airport Eelde (vanaf hier GAE). Enerzijds heeft ze een strategische deelneming in GAE NV, samen met vier andere publieke aandeelhouders. De Provincie heeft 30% van de aandelen in handen. Daarnaast zijn ook de gemeenten Tynaarlo, Assen en Groningen en de Provincie Groningen aandeelhouder van GAE NV. Doel van de aandeelhouders is het waarborgen van de continuïteit van de luchthavenexploitatie op de middellange en lange termijn, waarbij de luchthaven zich ontwikkelt als 'Toegangspoort voor het Noorden'. Een duidelijke keuze om voor het investeren in de luchthaven ondersteunt tevens het doel om de bedrijvigheid op de luchthaven te stimuleren en te vergroten. De Provinciale bijdrage wordt ingezet ten behoeve van de financiering van NEDAB-taken (Niet Economische Diensten van Algemeen Belang), zoals operationele kosten voor security en brandweer, nieuwbouw van de brandweerkazerne, een upgrade van de passagiersterminal en investeringen in routeontwikkeling.

Stand van zaken

De uitvoering van het investeringsprogramma dat is ingezet door de aandeelhouders is neergelegd bij Groningen Airport Eelde NV. De voorbereidingen daarvoor zijn inmiddels gestart.

Stakeholders en rol provincie

De provincie is enerzijds aandeelhouder en anderzijds gebiedsregisseur van het gebied. In die eerste hoedanigheid bevordert zij via haar deelneming en investeringsbijdragen gericht de ontwikkeling van de luchthaven als Toegangspoort voor het Noorden. Tegelijkertijd pakt het vanuit de tweede rol als gebiedsregisseur ook de omgeving van de luchthaven aan om de economische mogelijkheden te vergroten. Er wordt bij de ontwikkeling van de luchthavenveel samengewerkt met de medeaandeelhouders en met marktpartijen.

De ontwikkeling van de luchthaven gebeurt op basis van de Omgevingsvisie Drenthe en de resultaten van de Strategische Verkenning naar de toekomst van de luchthaven. Daarnaast is er een relatie met andere programma's/thema's binnen de provincie zoals Economie, Natuur, Duurzaamheid, Verkeer & Vervoer).

Investeringen, totaal en provincie

De provincie wil middels het aandeelhouderschap de komende 10 jaar in totaal € 13.8 miljoen investeren. De aandeelhouders in totaal zullen in deze periode € 46 miljoen investeren. Voor de middelen die voor routeontwikkeling bedoeld zijn gaat het om een garantstelling: hiervoor wordt ook een bijdrage van publieke en private derden verwacht.

Beoogde doelen en doelbereik

Doel is om de continuïteit van de luchthavenexploitatie te waarborgen en meer bedrijvigheid op en rondom de luchthaven te creëren.

Aandachtspunten

Er zijn een aantal aandachtspunten gesignaleerd in de ontwikkeling van GAE.

- Er is een sterke afhankelijkheid van ontwikkeling van derde partijen.
- Door het Rijk te nemen luchthavenbesluit is van belang voor het realiseren van het gewenste toekomstperspectief voor de luchthaven. Door de aandeelhouders wordt de garantie gegeven van een sluitende financieel-economische onderbouwing van de aanvraag van dit besluit. Externe factoren, die buiten de invloedssfeer liggen van de aandeelhouders, kunnen een rol spelen bij het Rijk bij het nemen van dit besluit.

Factsheet Bovenregionale Sportvoorziening (Ijsbaan)

Projectleider: Judith Lampe

Inhoud project

Eind 2014 werd bekend dat de ijsbaan in Assen zou sluiten. Hierdoor zou er geen kunstijs meer in Drenthe zijn. Met het in 2015 opgeleverde haalbaarheidsonderzoek bleek dat het financieel haalbaar is een ijsbaan in Drenthe te realiseren.

In het collegeakkoord 2015-2019 is omschreven dat het college een bovenregionale voorziening voor sport en bewegen belangrijk vindt en hiertoe een investeringsondersteuning wil bieden. Uitgangspunt hierbij is een duurzame businesscase en exploitatie.

Met het stellen van een deadline voor het indienen van de subsidieaanvragen in oktober 2016 is er voortgang gekomen in de doorontwikkeling van de ijsbaanplannen in Hoogeveen en Assen. De businesscases als onderdeel van de aanvragen die voor 1 januari 2017 door Koenen Bouw BV en Stichting Kunstijsbaan Hoogeveen en omgeving zijn ingediend, zijn in maart 2017 door het college, mede op basis van een onafhankelijke second opinion, als 'niet robuust genoeg' beoordeeld. Daarmee zijn de twee subsidieaanvragen afgewezen. Vervolgens is de desbetreffende gemeenten de gelegenheid gegeven de plannen verder te ontwikkelen en de benoemde risico's weg te nemen of ervoor garant te staan. Deze garantie moest bekrachtigd zijn in een openbaar raadsbesluit. Hoogeveen heeft hierop een aanvraag ingediend, waarop door Provinciale Staten op 12 juli 2017 heeft besloten om de gemeente Hoogeveen een incidentele investeringssubsidie van maximaal € 5 miljoen te verlenen voor de realisatie van een bovenregionale kunstijsvoorziening in Drenthe. De subsidie wordt verleend onder drie voorwaarden: (1) Deze moet vóór 31 december 2019 gerealiseerd zijn en in gebruik genomen, (2) de aanleg en exploitatie moet stroken met de geldende wet- en regelgeving en (3) tot slot beperkt de provinciale bijdrage voor de bovenregionale kunstijsvoorziening zich tot € 5 miljoen zonder btw-component.

Hiermee heeft de provincie zijn eigen risico in de deelname afgebakend door de financiële bijdrage te koppelen aan de oplevering en in gebruikname van de ijsbaan.

Stand van zaken

Momenteel scherpt de gemeente Hoogeveen de plannen voor de ijsbaan aan. Vervolgens wordt door de gemeente een investeringsbesluit genomen om te gaan bouwen. Dit besluit wordt waarschijnlijk in het najaar van 2017 genomen.

Stakeholders en rol provincie

De gemeente Hoogeveen is in dit project de belangrijkste stakeholder. De gemeente is aanvrager van de subsidie en eindverantwoordelijk voor de realisatie en de exploitatie van de ijsbaan. Er is daarnaast contact met de KNSB als belangenbehartiger voor de sport.

Investeringen, totaal en provincie

De kosten voor de realisatie van de kunstijsvoorziening zijn geraamd op € 18,860 miljoen. De investeringsbijdrage van de provincie is vastgesteld op een maximum van €5 miljoen euro.

Beoogde doelen en doelbereik

Doel van het project is het realiseren van een bovenregionale kunstijsvoorziening in Drenthe. De ijsbaan wordt gebouwd op basis van een energieneutraal concept met innovatieve toepassingen. Er wordt gestreefd naar een BREEAM-certificering (voor duurzaamheid) waarmee deze de eerste ijsbaan in Nederland zou zijn met dit certificaat

De bouw en exploitatie van een ijsbaan levert ook banen op. Er is een schatting gemaakt dat er circa 10 fte aan vaste contracten nodig is voor exploitatie van de ijsbaan en 10 fte op basis van losse contracten. In totaal is er werkgelegenheid voor 40 mensen bij de kunstijsbaan als schaatstrainers en dergelijke ook worden meegerekend. Daarnaast is er sprake van indirecte werkgelegenheid (leveranties, accountant, onderhoud) van circa 10 fte. De bouw van het geheel zorgt voor tijdelijke werkgelegenheid.

Er zijn geen signalen dat de ijsbaan niet binnen deze collegeperiode gerealiseerd kan worden. De bestemming staat al vast en er is een bouwbedrijf op het oog voor de bouw van het complex.

Aandachtspunt

Aandachtspunt is de het realiseren van de voorwaardelijke planning: opening van een regionale ijsbaan uiterlijk december 2019. Dit gelet op het feit dat nog geen realisatiebesluiten zijn genomen..

Factsheet Toekomstgerichte Landbouw

Projectleider: Dirk Jan Immenga

Inhoud project

Het doel van het programma Toekomstgerichte Landbouw is om door een meer integrale aanpak en benadering tot betere resultaten voor de landbouw in Drenthe te komen en meer zichtbaarheid te geven aan de integrale landbouwopgave in Drenthe. Het programma is een opgave gerichte aanpak van het bestaande landbouwbeleid dat zich richt op vier pijlers: Agribusiness, Tuinbouw, Akkerbouw en Veehouderij.

Binnen het programma wordt er met extra inzet van middelen uit de investeringsagenda een extra impuls gegeven aan de verduurzaming van de melkveehouderij in de 'Ontwikkelagenda Melkveehouderij' (€4,93 miljoen euro). Doelstelling van de Ontwikkelagenda Melkveehouderij is dat de 'Drentse melkveehouderij in 2020 op het gebied van fosfaat, stikstof en ammoniak presteert op het niveau van de 25% best presterende Drentse bedrijven uit 2013 (de koplopers)'. Voor alle initiatieven die onder deze ontwikkelagenda gestart worden, moet ook cofinanciering geregeld worden.

Stand van zaken

Op 12 juli 2017 hebben de staten ingestemd met het voorstel voor de uitvoering van de Ontwikkelagenda Melkveehouderij, als onderdeel van het Programma Toekomstgerichte Landbouw. Het project heeft een vliegende start gehad, door een lang en goed voortraject. Er is een consultant duurzame Melkveehouderij aangesteld en vooruitlopend op de toekenning door de staten waren al diverse pilotprojecten opgestart.

Stakeholders en rol provincie

In de Ontwikkelagenda is een samenwerkingsvorm gekozen tussen provincie en partners, om samen op basis van gelijkwaardigheid aan de doelen in het programma te werken. Alle partijen brengen, kennis, menskracht en middelen in. Er is een gezamenlijke Stuurgroep (ondersteund door een ambtelijke stuurgroep), waar LTO, Drents Agrarisch Jongeren Contact, NMFD, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Drents Landschap en de provincie in vertegenwoordigd zijn. Deze stuurt het programma aan. Hier zit een projectleider vanuit de Provincie op. De provincie heeft in het programma dus een regisserende de rol. het eerste initiatief om te komen tot de gezamenlijke afspraken is ontstaan door een aanbod dat ons is gedaan door de partners van het groenmanifest Drenthe.

Binnen de provinciale organisatie wordt samengewerkt met Economie, Platteland, Milieu, Natuur en Water en Energie. Deze zijn vertegenwoordigd in een Agrarisch (netwerk)team. Samengewerkt wordt met de programma's/thema's Energie, asbestsanering, *groene economie* en Krimp.

Buiten de provincie wordt ook samenwerkt in de gezamenlijke AgroAgenda van Noord Nederland waarin Groningen, Friesland en Drenthe participeren. Binnen de AgroAgenda zijn ook diverse andere (keten)partijen, waaronder de clusterorganisatie Greenlinks, en onderzoeksinstituten actief. Voor praktijk gericht onderzoek en innovatie wordt veelal samengewerkt met de proefboerderijen van Wageningen Universiteit. Maar ook bijvoorbeeld HLB te Wijster is een partner in dit geheel. Met de provincie Groningen wordt gezamenlijk opgetrokken bij de InnovatieVeenkoloniën.

Investeringen, totaal en provincie

Vanuit de investeringsagenda investeert de provincie in totaal €4,93 miljoen euro in de Ontwikkelagenda Melkveehouderij, als onderdeel van het Programma Toekomstgerichte Landbouw.

Beoogde doelen en doelbereik

Algemeen doel van het Programma Toekomstgerichte Landbouw is het stimuleren van een duurzame ontwikkeling in de agrarische sector van Drenthe door het stimuleren van innovatieve projecten.

Bij de ontwikkelagenda Melkveehouderij gaat het in het bijzonder om het sluiten van de nutriëntenkringloop op en rondom een bedrijf, een ecologisch en economisch gezondere bedrijfsvoering gerealiseerd kan worden. Een doel dat door Drentse koploper bedrijven al bereikt wordt. Nu moet ook het peloton aan ondernemers hierin meegenomen worden, om het resultaat zo groot mogelijk te maken. Goede casussen (bijvoorbeeld op gebied van mestproblematiek) worden gebruikt voor lobbydoeleinden op landelijk en Europees niveau.

Een belangrijk doel van het programma is om de resultaten van de uitgevoerde projecten breed te verspreiden. Daar zal er veel aandacht worden besteed aan de communicatie.

De monitoring over de voortgang van het Programma Toekomstgerichte Landbouw verloopt via de reguliere planning en control cyclus, via het hoofdstuk 7.1.1 Stimuleren van versterking toekomstgerichte landbouw en agribusiness van de begroting.

De aansturing, monitoring en evaluatie van de Ontwikkelagenda Melkveehouderij is belegd bij een stuurgroep waarin LTO, DAJK, NMFD, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Drents Landschap en de provincie vertegenwoordigd zijn. Voor de monitoring wordt gebruik gemaakt van de Wageningen Universiteit (WUR), dat jaarlijks de resultaten van het programma in kaart brengt.

Aandachtpunten

Er is een aantal aandachtspunten geconstateerd voor het slagen van het programma:

- Afhankelijkheid van andere partijen en van wet- en regelgeving in Europa.
- Er zijn continu nieuwe, relevante ontwikkelingen waar het programma op moet reageren en zo mogelijk op inspelen. Een voorbeeld hiervan is dat boeren graag willen werken op basis van een duurzaam bedrijfsplan, en het blijkt zinvol deze als basis te nemen in plaats van duurzame gebiedsplannen (oplossing dichterbij de boer en zijn bedrijf zoeken).
- Er begeven zich andere partijen (o.a. beleggingsmaatschappijen en boeren uit andere provinciën) op de grondmarkt. Zoals investeerders die zonneakkers willen realiseren. Het is financieel gunstiger om zonnecollectoren op je grond te hebben dan een gewas. Ook veranderd het traditionele grondgebruik deels door andere hoog renderende teelten.
- Steeds verdere kostprijsverhoging (zowel grond als grondstoffen, voer en overige kosten)
- Bedrijfsovernames worden moeilijker, waardoor de kans op innovatie en of deelname aan projecten moeizamer wordt.

Factsheet Uitvoeringsregeling Impuls Volkshuisvesting

Projectleider: Eelco Last

Inhoud project

Per gebied in Drenthe zijn er knelpunten op het gebied van huisvesting aan te wijzen. Deze zitten met name in de kwetsbare woningvoorraad. De provincie wil samen met de Drentse gemeenten kijken hoe ze de lokale volkshuisvesting een impuls kan geven. Te denken valt aan sanering, kwaliteitsverbetering van particulier woningenbezit of kleinschalige woningbouwprojecten met een onrendabele top. Uit gesprekken die de provincie heeft gevoerd met gemeenten blijkt dat het met name in kleine kernen lastig is kleinschalige woonprojecten te realiseren vanwege een onrendabele top, dat sanering van woningen of woonblokken stagneert en dat er voor wijken uit de jaren 1960-1970 een kwaliteitsslag nodig is.

Doel van de Uitvoeringsregeling Impuls Volkshuisvesting is om de kwaliteit in de woningvoorraad te verbeteren. Voor elke Drentse gemeente wordt een bedrag gereserveerd op basis van een verdeelsleutel (gebaseerd op het aantal woningen en het aantal gemeenten). Aanvragen kunnen vormvrij worden ingediend.

Stand van zaken

De regeling kan (bij goedkeuring van PS op 27 september 2017, zie Statenstuk 2017-803) opengesteld worden per 1 januari 2018. Vanaf september/ oktober gaat de provincie in gesprek met gemeenten om de projectvoorstellen zo goed mogelijk voor te bereiden op indiening. Gemeenten kunnen na het openen van de regeling binnen twee jaar een plan indienen en moeten deze uiterlijk in 2022 gerealiseerd hebben.

Stakeholders en rol provincie

De provincie probeert middels een bescheiden financiële impuls de bestaande woningvoorraad te verbeteren waar dit voor andere partijen moeilijk realiseerbaar is. Er liggen hier nadrukkelijke relaties met provinciale doelstellingen op gebied van krimp en leefbaarheid en energie. In het ontwerpen van de regeling zijn gesprekken gevoerd met gemeenten, corporaties en marktpartijen over de opgaven waarmee zij geconfronteerd worden. In de realisatie van de projecten zijn met name de gemeenten in de lead en geven zij het project invulling samen met andere partijen.

Investeringen, totaal en provincie

In totaal wordt er vanuit de Investeringsagenda €2 miljoen geïnvesteerd. Dit bedrag wordt verdubbeld door de gemeenten. Dat kan vanuit hun eigen middelen of met die van samenwerkingspartners. Het provinciale deel mag gecombineerd ('gestapeld') worden met andere provinciale fondsen, zoals het Binnenstadfonds of de Herstructureringsregeling Ruimtelijke Kwaliteit.

Beoogde doelen en doelbereik

De Impuls Volkshuisvesting moet gaan bijdragen aan de oplossing van knelpunten op de woningmarkt die niet vanuit de markt zelf worden opgelost.

In 2019 is een evaluatie van de regeling gepland om te zien of en hoe de regeling werkt.

Aandachtspunten

Onvoldoende cofinancieringsmogelijkheden bij gemeenten of samenwerkingspartners om projecten op te starten of een overvraging van de regeling waardoor het beschikbare provinciale budget snel uitgeput is, kunnen een belemmering voor doelbereik vormen. Door voorafgaand aan openstelling van de regeling het gesprek met gemeenten en samenwerkingspartners verder voort te zetten, wordt geprobeerd het risico op een gebrek aan financieringsmogelijkheden te beperken.

Scoringmethodiek

De scoremethodiek is tot stand gekomen bij de doorontwikkeling van ons risicomanagementsysteem Naris. De gebruikelijke monitoringselementen bij projectontwikkeling Geld, Organisatie, Kwaliteit, Informatie en Tijd zijn toegesneden op de specifieke vraag.

Met name het element Kwaliteit is verbijzonderd naar de juridische en bestuurlijke situatie, terwijl gezien de samenwerkingsambitie van de Investeringsagenda ook dat element is toegevoegd.

In de tweede rapportage is ook het doelbereik als aspect toegevoegd.

De gekozen elementen zijn uiteengegafd in een aantal vragen/stellingen die samen zicht geven op de stand van zaken. Zo omvat het element Tijd als voorbeeld stellingen over het startpunt, het bereiken van een volgende mijlpaal en de einddatum van project. En het element Juridisch omvat stellingen over staatssteun, beroep- en bezwaarmogelijkheden en borging van juridische kennis.

De score wordt bepaald door de waardering op stellingen in 5 categorieën (volledig eens tot volledig oneens) en is dus een optelling van de relatieve waarderingen. De hoogste score weerspiegelt een (gebleken of ingeschat) hoog risico in de haalbaarheid. En omgekeerd.

De score wordt bepaald door de projectleider en de risicofunctionaris.

De systeem is digitaal en geeft als grafische uitkomst een zogenaamde spinweergave. Hoe wijder het web, hoe onduidelijker de uitkomst. In de startfase is een hoog risicoprofiel te verwachten. Het instrument heeft met name waarde bij dynamische processen, waarin de ontwikkeling in het risico gevolgd kan worden.